

**TR 61 BÖLGESİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İŞLETME PAYDAŞLARI
AÇISINDAN MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNİN ÖNEMİNİN FARKINDALIĞINA
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA¹**

Ali APALI

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik
Yüksekokulu, Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölümü
aapali@mehmetakif.edu.tr

Özge ACUN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe ve Finansal
Yönetim A.B.D.
ozgeacunn.1641@gmail.com

Makale Geliş Tarihi: 28.05.2017 Makale Kabul Tarihi: 19.09.2017

Özet

İşletme paydaşlarının işletme ile ilgili bilgileri elde ettikleri temel sistem, muhasebe bilgi sistemidir. Paydaşların muhasebe bilgi sisteminden talep ettikleri bilgiler farklılaşabilmesine rağmen, bu sistemden elde ettikleri bilgiler işletme ile olan ilişkilerinin yönünü belirlemektedir. Paydaşların işletme ile olan ilişkisini belirleyen muhasebe bilgi sisteminin üniversite öğrencileri tarafından farkındalığının ölçülmesi ve ortaya çıkan sonuçların üzerinde öğrencilerin farklı üniversitelerde öğrenim görmelerinin etkisinin ölçülmesi bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan anket soruları, TR 61 bölgesi olarak tanımlanan Antalya, Isparta ve Burdur illerindeki muhasebe bilgi sistemi dersi alan kamu üniversitelerinin lisans düzeyindeki öğrencilerine uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen veriler güvenilirlik analizleri sonrasında Mann Whitney U testine tabi tutulmuştur. Çalışmanın amacı doğrultusunda hazırlanmış olan farklı üniversitelerin öğrencilerinin muhasebe bilgi sistemi üzerindeki farkındalığı üzerinde etkisinin olup olmadığına yönelik hipotezlerin test edilmesi sonucunda, yedi hipotez reddedilmiş, bir hipotez ise kısmen reddedilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin muhasebe bilgi sistemi ile ilgili olan farkındalıklarında, farklı üniversitelerde öğrenim görmelerinin güçlü derecede bir etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler:TR 61 Bölgesi, İşletme Paydaşları, Muhasebe Bilgi Sistemi.

**A RESEARCH OF TR 61 REGION UNIVERSITY STUDENTS' AWARENESS
OF THE IMPORTANCE OF THE ACCOUNTING INFORMATION SYSTEMS IN
TERMS OF BUSINESS STAKEHOLDERS**

Abstract

The basic system in which business take holders obtain business information is the accounting information system. Although the information that stakeholders demand from the accounting information system may differ, the information they obtain from this system determines the direction of their relationship with the business. Measuring the awareness of

¹ Bu çalışma, 20-22 Nisan 2017 tarihlerinde Bursa'da düzenlenen 2. Lisansüstü İşletme Öğrencileri Sempozyumu'nda sunulmuş, geliştirilerek makale formatına getirilmiştir.

TR 61 Bölgesi Üniversite Öğrencilerinin İşletme Paydaşları Açısından Muhasebe Bilgi Sisteminin Öneminin Farkındalığına Yönelik Bir Araştırma

university students about the accounting information system that determines the relationship of stakeholders to the business and measuring the effect of the students' learning at different universities on the results is the main objective of this study. The survey questions prepared for this purpose have been applied to the undergraduate students of the public universities which took courses in accounting information system in Antalya, Isparta and Burdur illiterate which is defined as TR 61region. The data obtained from the application were subjected to the Mann Whitney U test after there liability analyzes. Seven hypotheses were rejected and one hypothesis partially rejected as a result of testing the hypotheses as to whether the students of different universities prepared for the purpose of the study had an effect on the awareness of the accounting information system. Therefore, students' awareness of the accounting information system has shown that there is nostrong influence of learning at different universities.

Keywords: *TR 61 Region, Business Stakeholders, Accounting Information System.*

Giriş

Muhasebe bilgi sistemi (MBS), elde ettiği belgeleri işleyerek, veri ve bilgiye dönüştüren, bu veri ve bilgileri işletmenin paydaşlarına yani bilgi kullanıcılarına çıktılar halinde ileten sistemdir. Muhasebe bilgi sistemi çıktılarına talep eden işletme paydaşlarını genel kabul görmüş haliyle; hissedarlar, yöneticiler, devlet, kreditorler (finansörler), işletme personeli (çalışanlar), tüketiciler, mal ve hizmet tedarikçileri, rakipler ve toplum (halk) olarak sınıflandırmak mümkündür. MBS kullanıcılarının her birinin işletmeden talep ettikleri bilgiler farklıdır. Hissedarlar MBS'den işletmenin süreklilik ve kar payı ödemeleri ve faaliyet sonuçları hakkındaki bilgiyi ihtiyaç duyarken, işletmelerin üretim sistemlerinin en etkin bir şekilde yürütülebilmesi için tedarikçiler, mal ve hizmet teminiyle ilgili bilgiye ihtiyaç duyarlar. İşletme paydaşlarından tüketiciler mal ve hizmet temininde işletmenin her yönü ile ilgilenirler. MBS'nin sunduğu bilgiler doğrultusunda tüketicilerin işletme ile bağları güçlenir yada zayıflar. Bir diğer bilgi kullanıcısı olan işletme personeli, maaş/ücret politikası, ek ödemeler gibi bilgileri MBS sayesinde kolaylıkla ulaşabilir. İşletmenin amaçları doğrultusunda yatırım kararları, faaliyet kararları, performans ölçümü ve değerlendirilmesi ile ilgili bilgileri MBS sayesinde yöneticiler elde edebilir. İşletmelerin ihtiyaç duyduğu fon gereksinimlerini sağlayabilmeleri için kreditorler işletmeyle ilgili bir takım bilgilere, fon girişi sağlandıktan sonra işletmelerin borç ödeme yükümlülüğünü ne derecede yerine getirebileceklerini ölçmek, işletmenin mali durumu hakkında bilgi sahibi olmak için ihtiyaç duyarlar. Bir diğer paydaş olan devlet, işletmelerin vergi yükümlülüklerinin varlığını MBS sayesinde öğrenir. Mali tablolar aracılığı ile devlet, vergileri kontrol altında tutabilir. MBS'den bilgi elde etmeyi amaçlayan diğer bir paydaş ise, işletmenin rakipleridir. Küreselleşen dünyada yoğun rekabet ortamında işletmelerin faaliyetlerinin sürekliliklerinin etkinliğini görmek, rekabet avantajları sağlamak, yatırım kararlarına ulaşmak, rakiplerin MBS'den talep ettikleri bilgilerdir. MBS rakiplere bu bilgileri sunar. İşletmelerin sürekliliklerini işletme paydaşlarından toplum için işletme hakkında olumlu/olumsuz

düşüncelerini etkiler. Paydaşlardan toplum, işletmenin faaliyetleri arasında, sosyal sorumluluk projelerinin olup olmadığını, halk adına yapılan yatırımlara ne kadar bütçe ayırdıklarının bilgisine MBS'den ulaşabilirler.

Etkin bir MBS bilgi kullanıcılarına çıktılar sağlar ve işletmeler için büyük önem arz eden paydaşlar ile MBS ilişkisi işletmelerin geleceğinde belirleyici olur. Konu bağlamında yapılan literatür taramasında MBS ile ilgili çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Ancak, işletme paydaşları ve MBS arasında belirli uygulama alanına sahip çalışmaya rastlanılamamıştır. Diğer yandan işletme paydaşları ve MBS arasındaki ilişkinin farkındalığının öğrencilerdeki farkındalığına yönelik hazırlanan bir çalışmanın tespit edilememesi konu bakımından, konunun Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversiteleri'nde uygulama alanına sahip olması ise örneklem bakımından çalışma literatüre katkı sağlayacaktır.

Etkin bir MBS sayesinde birçok bilgi kullanıcıları faydalanmakta ve MBS, paydaşlar açısından büyük önem arz etmektedir. Araştırmada, MBS'nin işletme paydaşları açısından öneminin, MBS dersi alan öğrenciler üzerindeki farkındalıklarının tespit edilmesi ve farkındalıkları üzerinde öğrenim gördükleri üniversitelerin etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada önce konu bütünlüğünün sağlanması açısından muhasebe bilgi sistemi ve bu sistem ile işletme paydaşları arasındaki ilişkinin ne olduğu ile ilgili literatür bilgisi ve MBS ile ilgili yapılan bazı uygulamalı çalışmaların sunulması sonrasında çalışma ile ilgili uygulamaya yer verilmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve

Muhasebe bilgi sistemi işletmelerde kullanılan en eski, en yaygın ve en önemli bilgi sistemidir. İşletmelerde iç ve dış bilgi kullanıcılarına doğru ve güvenilir bilgiler sağlayan sistem, muhasebe bilgi sistemidir (Acar ve Özçelik, 2011: 11). Muhasebe bilgi sistemi işletmelerin aynası ve dili gibidir. Bu sistem, işletme faaliyetlerinin kaydedilmesi, işletme sorunlarının belirlenmesi, sorunlara çözüm üretilmesi ve yönetimin karar almasına katkı sağlar. Bu sistem işletmelerin faaliyette bulunmaları ve süreklilik kazanmaları için, işletmelere sahip oldukları varlık ve kaynakların belirlenmesi, varlık ve kaynaklarında meydana gelen değişmelerin izlenmesinde ve faaliyet sonucunda kar ve zarar durumlarının tespitinde yardımcı olur. MBS, işletmelerin faaliyetlerine ilişkin verilerin toplanması, kaydedilmesi, sınıflandırılması, stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanması, denetim faaliyetlerinin yerine getirilmesi gibi işlemlerin verilerini işleyerek, işletme faaliyet kararlarında kullanılmak üzere bilgi kullanıcılarının ihtiyacına yönelik bilgilere dönüştürülmesi ve işletmenin sahip olduğu varlık ve kaynakların korunması için her türlü kontrolün sağlanması işlevlerini yerine getirir (Çidem, 2013: 29). Muhasebe bilgi sistemi, bilgi kullanıcılarına; verilerin toplanması, işlenmesi ve bilgi kullanıcılarına ileterek etkili kararlar alabilmelerine olanak sağlar (Demir, 2005:147). İşletmelerin finansal işlemlerini kaydetmek için kullanılan MBS, kontrol sistemlerini, muhasebe tekniklerini, kullanıcı ara yüzlerini ve bilgi sistemleri endüstrisinin teknolojilerini birleştirir (Çidem, 2013: 21).

MBS'nin temel amacı, hazır olan belgeye dayalı ya da kendisinin hazırladığı belgelere dayanarak ortaya çıkan mali olayların, işletme faaliyetleri sonucunda işletmenin varlık ve kaynaklarında meydana gelen artış ya da azalışların kayıtlarını gerçekleştirmesi sonucunda elde edilen, veri ya da bilginin işletmenin iç ve dış paydaşlarına sunulmasıdır.

Muhasebe bilgi sisteminde üretilen muhasebe bilgisinin kullanıcılara tam olarak fayda sağlayabilmesi için bazı niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bu nitelikleri; doğruluk, güvenilirlik, ilgililik, tamlık, zamanlılık, ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve etkin maliyet şeklinde sıralamak mümkündür (Demir, 2010: 143).

Muhasebe bilgi sistemi, bilgi kullanıcılarına ihtiyaç duyulan bilgileri sunabilmek için, ham verileri toplar talep edildiğinde bu verileri işleyerek bilgi halinde bilgi kullanıcılarına iletir. Yani muhasebe bilgi sistemi, işletmede muhasebe verilerini işleyerek dağıtan bilgi sistemi olmakla beraber aynı zamanda işletmenin birçok farklı türde bilgi üretimi ve dağıtımını da yapar (Gül, 2013: 45). Muhasebe bilgi sistemi bilgi kullanıcılarına, ihtiyaç duyulan gerekli, kaliteli bilgileri sunar. İşletmenin paydaşları, muhasebe bilgi sisteminin iç ve dış bilgi kullanıcılarını oluşturur. Bunlar, hissedarlar, yönetim, devlet, kreditorler(kredi sağlayan kuruluşlar), işletme çalışanları(personel), tüketiciler, işletmenin tedarikçileri, işletme rakipleri ve toplum (halk)'dır.

Hissedarlar, işletmelerde ortaklık hakkı, payı olan kişilerdir. Hissedarlar işletmenin mali durumu hakkında bilgi sahibi olma hakları bulunmaktadır. Hissedarların işletmeden beklentisi işletme değerinin maksimize edilmesidir. Diğer yandan işletmenin finansal performansı, kar payı ödemeleri açısından elde edilecek olan bilgi, hissedarlar tarafından oldukça önemlidir (Pekkola, 2001: 32 aktaran Ertuğrul, 2008:214). Dolayısıyla muhasebe bilgi sistemi sayesinde hissedarlar, işletmenin faaliyetleri hakkında bilgi elde ederek, işletmelerin faaliyet sonuçlarını takip edip, bu faaliyetleri kontrol edebilirler. Dönem sonlarında temettü ödemelerinin yapılıp yapılamayacağını, işletmenin karlılığının olup olmadığını ve dolayısıyla işletmenin süreklilik gösterip gösteremeyeceği hakkındaki bilgileri MBS'den elde edebilirler.

Muhasebe bilgi sistemi ile işletme paydaşlarından olan tedarikçiler arasında mal/hizmetin temin edilmesinde bilgi alışverişi söz konusudur. İşletmelerde üretim sistemlerinin en etkin biçimde yürütülebilmesi için mal/hizmeti en kolay şekilde ve zamanında temin edilmelidir. İşletmelerin üretim faaliyetleri için bunun gibi bilgiler muhasebe bilgi sisteminin verileri sayesinde kolaylıkla takip edilebilir.

İşletmeler açısından tedarikçiler, mal ve hizmet tedarikçileri olarak ayrılmaktadır. Ancak her iki tedarikçi de işletmenin bilgi sunucusu olan MBS'den benzer bilgiler talep etmektedir. Tedarikçiler, MBS sayesinde mali gücünü ortaya koyan işletmeler ile daha kolay ve hızlı şekilde mal ve hizmet temin etme yoluna girmektedirler.

Tüketiciler, mal hizmet tüketiminde bazı konularda işletme hakkında bilgi sahibi olmayı isterler. Muhasebe bilgi sisteminin sunduğu bilgiler doğrultusunda tüketicilerin işletmeyle ilgili bağları belirlenir. İşletmede uygulanan fiyat politikası, ürünlerinin kalite ve garanti durumları, satış sonrasında ürünlerle ilgili memnuniyet dereceleri hatta çalışanlarına ödedikleri ücret ve maaşlar bile bazen tüketicilerin işletmeden mal/hizmet temin etmesini etkiler. Örneğin tüketici davranışlarında, işletmenin mali tablolarını inceleyerek faizli işlemlerin varlığı, faizli işlemlere uzak duran tüketiciyi, işletmeden uzaklaştırır. Ya da çevreye duyarlı bir tüketicinin işletmenin mali tablolarında arıtma faaliyetine yönelik herhangi bir yatırımı görememesi tüketicinin işletmeden yine uzaklaşmasına neden olacaktır.

İşletme paydaşlarından personel, işletmede çalışan, işletmeye fayda ve değer sağlayan bireylerdir. Personelde muhasebe bilgi sistemi sayesinde işletme hakkında bilgi sahibi olur. Personel, maaş/ücret politikaları, ek ödemeler, işletmedeki verimlilikleri, işletmede çalıştıkları saat, devamsızlık süreleri gibi bilgileri MBS'den kolaylıkla öğrenebilirler. İşletme personeli ayrıca, işletmenin karlılığı ile işletmenin sürekliliği hakkında bilgi sahibi olacaklardır. Bu durum çalışanların iş ortamında motive olmasına neden olabilecektir.

Yöneticiler, belirli amaçlar doğrultusunda, işletmenin sahip olduğu varlıkların ve kaynakların üretim faktörlerinden emek ile uyumlu hale getirilmesini sağlarlar. Yöneticiler, işletmenin amaçlarına ulaşabilmek için ihtiyaç duydukları bilgiyi MBS'den talep eder ve bu bilgiyi istedikleri anda elde etmeyi isterler. Ayrıca yöneticiler, işletme adına yatırım kararlarını almalarında MBS'den belirli analizler için veri ve bilgi talep ederler.

Bir diğer paydaş olan kreditorler (finansörler-fon sağlayıcılar), işletmenin ihtiyaç duyduğu fon gereksinimini sağlamada işletmenin bir takım bilgilerini elde etmek isterler. Talep edilen bilgiler, muhasebe bilgi sisteminden edinirler. Bu bilgileri, fon girişi sağlandıktan sonra, işletmenin borç ödeme yükümlülüğünü ne derecede yerine getirebileceklerini ölçmek amacıyla kullanırlar. Böylece işletmenin mali tablolarından elde edilen bilgiler sayesinde işletmeler daha düşük faizli, hızlı ve kolay kredi temin edebilmektedirler.

Devlet, işletmenin bilgi talep eden diğer paydaşıdır. Devlet bütün faaliyetlerinin finansmanını, topladığı vergiler aracılığıyla karşılamaya çalışır. Bu vergiler arasında işletmenin faaliyetlerinde vergiyi doğuran her türlü olaydan doğan (GV, DV, ÖTV gibi) birçok vergi geliri devleti ilgilendirmektedir. Tüm bu vergi bilgileri muhasebe bilgi sistemi sayesinde devlet tarafından kontrol edilebilir. Ayrıca devlet MBS sayesinde, işletmenin denetim faaliyetini yerine getirebilir. Denetimler ve kontroller ile geçmiş ve gelecek vergi borçları hakkında bilgi sahibi olabileceği gibi ülkenin makro göstergelerini etkileyen işletmelerin geneli hakkında da gerekli verileri muhasebe çıktılarından öğrenebilmektedir.

Rakipler, devlet gibi işletmenin dış paydaşları arasındadır. İşletmeler rakipleriyle yoğun bir rekabet ortamındadırlar. Bu yüzden rakipler işletmenin

durumu hakkında bilgi sahibi olmak isterler ve bu bilgilere muhasebe bilgi sistemi çıktıkları sayesinde ulaşabilirler. İşletmeler piyasada faaliyet gösteren diğer işletmelerin mali tablolarını çok dikkatli şekilde takip ederler. Rakiplerin muhasebe çıktıklarından, rakiplerinin rekabet avantajlarını, pazarda sürekliliği sağlayıp sağlayamayacakları, gibi kendilerini ilgilendiren durumlar hakkında bir takım öngöründe bulunabilirler. Böylece rakiplerinin MBS'den elde ettikleri bilgiler sayesinde, yatay veya dikey küçülme yada büyüme kararı alabilecekleri gibi, rakip işletmelerin stratejilerini kopyalama yoluna da gidebileceklerdir.

Son olarak işletme paydaşlarından birbirlerinin yerine kullanılabilen toplum ya da halk, işletmenin durumu hakkında bilgi sahibi olma hakkına sahiptir. İşletmenin sürekliliği, toplumun işletme hakkında olumlu/olumsuz düşünceleri etkiler. Toplum, işletmenin, sosyal sorumluluk projeleri, toplumdaki saygınlığı, topluma karşı tutumu ve buna benzer bilgiler MBS çıktıkları sayesinde öğrenebilecektir.

2. Literatür

Dinç ve Varıcı (2008), Karadeniz Bölgesi'nde 196 sanayi firmasına yapmış oldukları araştırmada MBS ile kurumsallaşma arasında ilişki düzeyinin belirlenmesine yönelik anket uygulaması sonucunda MBS ile kurumsallaşma arasında güçlü pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu kanısına varmış ve MBS etkinliğinin kurumsallaşmaya etki eden faktörlerden biri olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Dinç ve Abdiğlu (2009), yapmış oldukları çalışmada MBS'nin raporlama, örgüt yapısı, açıklık ve anlaşılabilirlik, veri biriktirme ve işleme ilkeleri ile kurumsal yönetim anlayışının ilkeleri arasında güçlü pozitif yönlü bir ilişkinin varlığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca kurumsal yönetimin başarılı yürütülebilmesi için MBS'ine önem verilmesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

Yazıcı (2010), çalışmasında, Erzurum ilinin organize sanayi bölgesinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin yönetim kararlarında MBS'den faydalanma düzeylerinin tespiti amacıyla uygulanan anketlerin analizleri sonucunda MBS'den faydalanma düzeyini gösteren faktörler açısından genel bir iyileştirme gerektiği ve işletmelerin büyümesi artıkça MBS'den faydalanma düzeyinde artış olduğu görülmüştür.

Mizrahi (2011), İzmir ilinde faaliyet gösteren KOBİ'ler üzerinde gerçekleştirdiği, KOBİ'ler de alınan işletme kararlarında muhasebe bilgi sisteminin etkinlik ve verimlilik düzeylerinin belirlenmesine yönelik anket uygulamasında 80 işletmenin vermiş oldukları cevaplar analiz edilmiş, verilen cevaplar doğrultusunda MBS'nin yönetim kararlarında %65 oranında kullanılmadığı saptanmıştır. Anonim şirket düzeyinde KOBİ'lerin diğer düzeydeki KOBİ'lere göre daha fazla yararlandığı hususuna dikkat çekilerek, araştırma sonucunda işletmelerin büyümesi ve çalışan sayılarının artması ile MBS'ni etkin kullanma arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akgün ve Kılıç (2013), çalışmalarında Ankara ilinin Şereflikoçhisar ilçesinde bulunan 33 tuz işletmesine yönelik anket uygulaması yapılmıştır. MBS'nin işletme

yönetiminin etkinliğinin ölçülmesine yönelik hazırlanan anket verilerinin analizi sonucunda, MBS'nin getirdiği yeniliklerin, işletme yönetiminin etkinliği üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaderli ve Köroğlu (2014), işletmelerde MBS ile kurumsal yönetim anlayışı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada Marmaris ilçesindeki 19 işletmeye uygulanan anket verilerinin analizleri sonucunda, MBS'nin raporlama, açık ve anlaşılabilir olma, veri biriktirme ve işleme ilkeleri ile kurumsal yönetim anlayışının şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Ayrıca işletmelerin faaliyet alanlarına göre kurumsal yönetim anlayışı ile MBS'nin bazı ilkelerine verilen önem derecelerinin değişiklik gösterdiği anlaşılmıştır.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu başlık altında araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, sayıltı ve hipotezleri ile araştırmada kullanılan verilerinin güvenilirlik analizi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli iki kısımdan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi, literatür taraması ile araştırmanın uygulama kısmına hazırlığın yapılması, ikincisi ise anket yöntemi ile MBS dersi alan öğrencilerin farkındalıkları arasındaki farklılığın saptandığı analiz kısmıdır.

Öğrencilere uygulanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyleri ve hangi okulda öğrenim gördüklerini tanımlamaya yönelik üç soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise, öğrencilerin MBS'nin işletme paydaşları açısından öneminin farkındalıkları arasındaki farklılığı belirlemeye yönelik 5'li likert ölçüm tekniğiyle 16 soru içermektedir. Bu 16 soru 'tamamen katılmıyorum', 'katılmıyorum', 'kararsızım', 'katılıyorum', 'tamamen katılmıyorum' şeklinde ölçeklendirilmiştir.

Araştırmada, kullanılan tanımlayıcı değişkenlerin yüzde ve frekans yöntemiyle analizleri yapılmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca çalışmada Mann Whitney U Testi uygulanmış, gerekli yorumlamaları yapılmıştır. Bu test SPSS 20.0 kullanılarak sonuçlandırılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın amacına uygun olarak seçilen örneklemin, araştırmanın evrenini temsil etmesi gerekmektedir. Araştırmanın evreni Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin tamamıdır. Bu evren içerisinde TR61 bölgesinin evreni temsil edeceği sınırlılığı dâhilinde, Isparta, Burdur ve Antalya'daki kamu üniversiteleri çalışmanın örnekleme olarak belirlenmiştir. Bu illerden, Antalya İlinde Akdeniz Üniversitesi ve Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Isparta'da Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) ve Burdur'da Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ) bulunmaktadır. Araştırmanın dersi alan öğrenciler kapsamında olmasından dolayı, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi'nde muhasebe bilgi sistemi

dersinin müfredatta olduğu için, sadece bu iki üniversitenin öğrencileri araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Ders, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'ne bağlı, Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksek Okulu, Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölümü'nde ve Süleyman Demirel Üniversitesi, Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu, Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölümü'nde verilmektedir. Bu bölümlerde dersi alan 501 öğrenci bulunmaktadır. Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksek Okulu'nda dersi alan 395 öğrenci ve Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu'nda dersi alan 106 öğrenci derse kayıt yaptırmıştır. Araştırmada Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksek Okulu'nda 264 öğrenci, Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu'nda 73 öğrenci olmak üzere toplam 337 öğrenciye ulaşılmış ve bu öğrencilerin % 67'sine denk gelmektedir. Araştırmada öğrencilerin anketi cevaplarlarken anlayamadıkları sorular hakkında açıklamalarda bulunmuş ve boş sorunun bırakılmaması ve iki cevap işaretlememeleri uyarısında bulunularak anketlerin tamamının geçerli olması sağlanmıştır.

3.3. Araştırmanın Sayıltı ve Hipotezleri

Araştırmada “çalışma grubunda yer alan öğrencilerin farkındalık ölçeklerini doğru şekilde anlayarak, içtenlikle cevapladığı” ve “araştırma, öğrencilerin farkındalık düzeylerini doğru olarak ölçtüğü” sayıltıları benimsenmiştir. Ayrıca araştırma, TR 61 Bölgesi muhasebe bilgi sistemi dersini alan kamu üniversite öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın ana hipotezi “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin işletme paydaşlarının işletme ile ilişkilerinin yönünü etkilediğinin farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır” şeklinde belirlenmiş iken alt hipotezler şu şekilde belirlenmiştir;

H.1. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin hissedarların işletme hakkında bilgi sahibi olmalarındaki temel unsur olduğunun farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır.

H.2. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin tedarikçilerin mal ve hizmet sağlamasında etkili olduğunun farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır.

H.3. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin tüketicilerin işletme ile ilişkilerini sürdürmesinde etkili olduğunun farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır.

H.4. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin çalışanların işletmeye olan bağlılığının yönünü etkilediğinin farkındalıkları ile

Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır.

H.5.Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin yönetici davranışları üzerinde etkili olduğunun farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır.

H.6. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin kreditorler tarafından sağlanan krediler üzerinde etkisinin olduğunun farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır.

H.7. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin devletin işletme faaliyetlerini takip ettiği en önemli enstrüman olduğunun farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır.

H.8. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin rakip firmaların kararlarında etkili olduğunun farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır.

3.4. Araştırma Verilerinin Güvenilirliği

Alpha katsayısına bağlı olarak güvenilirlik analizi sonucunun değerlendirilmesi için genel çizelge aşağıdaki gibidir(Kalaycı,2008: 405).

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değil,

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirlikte,

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir,

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek güvenilirlikte.

Muhasebe bilgi sistemi dersi alan öğrencilerin işletme paydaşlarındaki öneminin farkındalığının ölçülmesi çalışmasında elde edilen verilerin güvenilirlik analizi katsayısı (Cronbach's Alpha), 0.863'tür. Böylece bahsedilen genel çizelgeye göre, 0,863 sonucu yüksek güvenilirlikteki bir sonuçtur.

4. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları

Çalışmanın bu kısmında anket verileri önce demografik sonrasında ise fonksiyonel şekilde incelenmiştir. Demografik kısımda ankete katılan öğrencilerin, cinsiyetleri, sınıfları ve öğrenim gördükleri üniversiteleri hem frekans hem de yüzdelerle gösterimlerle tablolaştırılmıştır. Fonksiyonel kısımda ise hipotezler Mann Whitney U testine tabi tutulmuş ve yorumlanmıştır.

4.1. Katılımcıların Demografik Verilerinin Analizi

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kadın	197	58,5	58,5	58,5
Erkek	140	41,5	41,5	100,0
Toplam	337	100,0	100,0	

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımı gösterilmiştir. Toplam 337 öğrencinin 197’sini yani %58,5’inin kadınlar, 140’ını yani %41,5’ini ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Sınıf Dağılımları

Sınıf	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
3.Sınıf	139	41,2	41,2	41,2
4.Sınıf	198	58,8	58,8	100,0
Toplam	337	100,0	100,0	

Tablo 2’de öğrencilerin sınıf dağılımları, frekans ve yüzdelik sistemiyle gösterilmektedir. Çalışmaya katılan toplam 337 öğrencinin 139’u yani %41,2 3.Sınıf, 198’si ise yani %58,8’ini 4.sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 3: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Üniversite Dağılımları

Üniversite	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ)	264	78,3	78,3	78,3
Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ)	73	21,7	21,7	100,0
Toplam	337	100,0	100,0	

Tablo 3’te çalışmaya katılan öğrencilerin 264’si %78,3’ü Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencisi, 73’ü yani %21,7’lik kısmı ise Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencisidir.

4.2. Fonksiyonel Değişkenlere İlişkin Bulgular

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi muhasebe bilgi sistemi dersi alan öğrencilerin MBS’nin işletme paydaşları açısından öneminin farkındalığına ilişkin fonksiyonel değişkenler ile demografik bağımsız değişken (öğrenim görülen üniversite) arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla Mann Whitney U Testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4: MBS'nin Hissedarlar Açısından Öneminin Farkındalığının Farklı Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Gruplarının Verilerinin Analizi

Soru	Okul	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı		
Hissedarların faaliyet sonuçlarını takip ve kontrol etmesi	MAKÜ	264	169,45	44734,50	Mann-Whitney U	9517,500
	SDÜ	73	167,78	12218,50	Wilcoxon W	12218,500
Toplam		337			Z	-0,177
					Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,859
Hissedarların işletme varlıkları ve kaynakları hakkında bilgi sahibi olması	MAKÜ	264	169,13	44651,50	Mann-Whitney U	9600,500
	SDÜ	73	168,51	12301,50	Wilcoxon W	12301,500
Toplam		337			Z	-0,054
					Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,957

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre, vermiş oldukları cevaplar arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığının cevabı Mann Whitney U testi ile aranmıştır. Analizde kabul edilen üniversite öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin hissedarların işletme hakkında bilgi sahibi olmalarındaki temel unsur olduğunun farkındalıklarına yönelik hipotezde ilk soruya uygulanan Mann Whitney U testi= 9517,500; $p=0,859 \geq 0,05$ olduğu için sonuçlar arasında herhangi bir farklılık söz konusu olmadığı ortaya çıkmıştır. H1'i test etmek için hazırlanan ikinci soruda Mann Whitney U=9600,500; $p= 0,957 \geq 0,05$ olduğundan, ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu sonuçlarla öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitenin farkındalık üzerinde herhangi bir etkisi yoktur ve H1 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 5: MBS'nin Tedarikçiler Açısından Öneminin Farkındalığının Farklı Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Gruplarının Verilerinin Analizi

Soru	Okul	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı		
Stok takibinin sağlanması	MAKÜ	264	267,99	44350,00	Mann-Whitney U	9370,000
	SDÜ	73	172,64	12603,00	Wilcoxon W	44350,000
					Z	-0,388
					Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,698
Toplam		337				
İşletmenin mal/hizmet temininin kolaylaşması	MAKÜ	264	167,37	44186,50	Mann-Whitney U	9206,500
	SDÜ	73	174,88168,51	12766,50	Wilcoxon W	44186,500
					Z	-0,619
					Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,536
Toplam		337				

H2 hipotezi kapsamında birinci soruda Mann Whitney U Testi=9370,000; $p=0,698 \geq 0,05$ ve ikinci soruda Mann Whitney U Testi= 9206,500 $p=0,536 \geq 0,05$ şeklindedir. Bu sonuçlara göre Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ve bu durumda H2 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6: MBS'nin Tüketiciler Açısından Öneminin Farkındalığının Farklı Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Gruplarının Verilerinin Analizi

Soru	Okul	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı		
Tüketicilerin işletme hakkında düşüncelerinin etkilemesi	MAKÜ	264	167,72	44277,50	Mann-Whitney U	9297,500
	SDÜ	73	173,64	12675,50	Wilcoxon W	44277,500
Toplam		337			Z	-0,483
					Asymp. Sig.(-2 tailed)	0,629
Tüketicilerin işletme ile ilişkilerinin sürdürülmesi	MAKÜ	264	162,83	42987,00	Mann-Whitney U	8007,000
	SDÜ	73	191,32	13966,00	Wilcoxon W	42987,000
Toplam		337			Z	-2,399
					Asymp. Sig.(-2 tailed)	0,016

Tablo 6'da Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin tüketicilerin işletme ile ilişkilerini sürdürmesinde etkili olduğunun farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır yönündeki hipotezin test edilmesi amacıyla hazırlanan sorulara ilişkin analiz sonuçları gösterilmiştir. İlk soruda uygulanan Mann Whitney U Testi=9297,500; $p=0,629 \geq 0,05$ olduğu için sonuçlar arasındaki herhangi bir farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir. İkinci soruda Mann Whitney U Testi=8007,000; $p=0,016 \leq 0,05$ olduğu için öğrenim görülen okulun bu soru üzerinde etkisinin olduğu ve oluşan değerlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilmektedir. Yani çıkan farklılık öğrenim görülen okulda kısmen anlamlıdır.

Tablo 7: MBS'nin İşletme Personeli Açısından Öneminin Farkındalığının Farklı Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Gruplarının Verilerinin Analizi

Soru	Okul	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı		
İşletme personelinin maaş/ücret beklentisi	MAKÜ	264	167,68	44266,50	Mann-Whitney U	9286,500
	SDÜ	73	173,79	12686,50	Wilcoxon W	44266,500
Toplam		337			Z	-0,493
					Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,622
Çalışanların iş güvencesi düşüncesi ile daha fazla motive olması	MAKÜ	264	169,75	44813,00	Mann-Whitney U	9439,000
	SDÜ	73	166,30	12140,00	Wilcoxon W	12140,000
Toplam		337			Z	-0,285
					Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,776

Tablo 7'de hipotezin üniversite farklılığına göre analizinin yapılması amacıyla hazırlanan soruların birincisinde Mann Whitney U Testi=9286,500; $p=0,622 \geq 0,05$ ve ikinci soruda ise, Mann Whitney U Testi=9439,000; $p=0,776 \geq 0,05$ olduğu için Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencileri ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasındaki farklılığın anlamı yoktur. Yani öğrenim görülen üniversitenin farkındalık üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı görülmekte ve H4 hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 8: MBS'nin Yöneticiler Açısından Öneminin Farkındalığının Farklı Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Gruplarının Verilerinin Analizi

Soru	Okul	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı		
Yöneticilerin diğer birimlerinin koordinasyonunun gerçekleştirilmesi	MAKÜ	264	166,34	43913,00	Mann-Whitney U	8933,000
	SDÜ	73	178,63	13040,00	Wilcoxon W	43913,000
					Z	-1,029
Toplam		337			Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,303
Yöneticilerin yeni yatırım kararları alması	MAKÜ	264	165,08	43581,50	Mann-Whitney U	8601,500
	SDÜ	73	183,17	13371,50	Wilcoxon W	43581,500
					Z	-1,511
Toplam		337			Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,131

Tablo 8'de yapılan analiz sonucunda H₅'i test etmek amacı ile hazırlanan ilk sorunun Mann Whitney U testi=8933,000; p=0,303≥0,05 olduğu için bu sorunun öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelerin farklı olmasında katılımcıların verdikleri cevaplar arasında bir farklılığın anlamı yoktur. İkinci sorudaki Mann Whitney U testi=8601,500;p=0,131≥0,05 olmuş ve katılımcıların vermiş oldukları cevaplar arasındaki farklılığın anlamı bulunmamaktadır. Sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı değildir. Dolayısıyla H₅ hipotezi 0,05 anlamlılık düzeyinde reddedilmiştir.

Tablo 9: MBS'nin Kreditorler Açısından Öneminin Farkındalığının Farklı Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Gruplarının Verilerinin Analizi

Soru	Okul	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı		
İşletmenin kolay kredi bulması	MAKÜ	264	167,35	44180,50	Mann-Whitney U	9200,500
	SDÜ	73	174,97	12772,50	Wilcoxon W	44180,500
					Z	-0,617
Toplam		337			Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,537
İşletmenin hızlı kredi bulması	MAKÜ	264	170,07	44899,00	Mann-Whitney U	9353,000
	SDÜ	73	165,12	12054,00	Wilcoxon W	12054,000
					Z	-0,402
Toplam		337			Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,687

Tablo 10'da öğrencilerin MBS'nin kreditorlere bilgi sağlaması ve bu bilgilerin işletmelerin kredi teminindeki etkisinin farkındalıklarının öğrenim görülen üniversiteye göre farklılık gösterip göstermediği Mann Whitney U Testi ile aranmıştır. Üniversite öğrencilerine yöneltilen soruların test edilmesi amacıyla ilk soruya uygulanan Mann Whitney U Testi= 9200,500; $p= 0,537 \geq 0,05$ olduğu için öğrencilerin farkındalıkları arasında farklılık anlamlı değildir. İkinci soruda Mann Whitney U= 9353,000; $p= 0,687 \geq 0,05$ olduğu için ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ve H6 hipotezi bu iki soruya dayanılarak reddedilmiştir.

Tablo 10: MBS'nin Devlet Açısından Öneminin Farkındalığının Farklı Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Gruplarının Verilerinin Analizi

Soru	Okul	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı		
Devletin işletmenin mali durumu hakkında bilgi edinmesi	MAKÜ	264	169,32	44701,50	Mann-Whitney U	9550,500
					Wilcoxon W	12251,500
	SDÜ	73	167,83	12251,50	Z	-0,125
					Asymp. Sig.(-2 tailed)	0,900
Toplam		337				
Devletin denetim faaliyetlerinde bilgi edinmesi	MAKÜ	264	166,91	44065,50	Mann-Whitney U	9085,500
					Wilcoxon W	44065,500
	SDÜ	73	176,54	12887,50	Z	-0,782
					Asymp. Sig.(-2 tailed)	0,434
Toplam		337				

Tablo 10'da test edilen MBS'nin ürettiği bilgiler doğrultusunda devletin işletme faaliyetlerini takip edebilmesi yönündeki hipotezin kabulünde öğrenim görülen üniversitenin verilen cevapların farklılaşmasında etkisinin olup olmadığını test etmek amacıyla ilk soruya uygulanan Mann Whitney U Testi=9550,500; $p=0,900 \geq 0,05$ olduğu için bir farklılık söz konusu olmadığı ortaya çıkmıştır. İkinci soruda Mann Whitney U Testi=9085,500; $p=0,434 \geq 0,05$ olduğu için H.7 hipotezinde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencileri ve Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri arasında bir farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farklılığın istatistiksel olarak bir anlamı yoktur ve H7 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 11: MBS'nin Rakipler Açısından Öneminin Farkındalığının Farklı Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğrenci Gruplarının Verilerinin Analizi

Soru	Okul	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı		
Rakip firmanın işletmeyle karşılaştırılabilirliği	MAKÜ	264	168,45	44470,00	Mann-Whitney U	9490,000
	SDÜ	73	171,00	12483,00	Wilcoxon W	44470,000
					Z	-0,212
Toplam		337			Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,832
Rakiplerin piyasaya girme yada çıkmasında ki etkisi	MAKÜ	264	168,63	44519,00	Mann-Whitney U	9539,000
	SDÜ	73	170,33	12434,00	Wilcoxon W	44519,000
					Z	-0,138
Toplam		337			Asymp. Sig. (-2 tailed)	0,890

Tablo 11'de Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi öğrencilerinin MBS'nin ürettiği bilginin rakip firmaların kararlarındaki etkisinin farkındalıkları ile Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin farkındalıkları arasında anlamlı bir fark vardır hipotezini test edildiği birinci sorunun Mann Whitney U Testi=9490,000; $p=0,832 \geq 0,05$ ve MBS mali tablolar ile rakiplerin piyasa durumunu belirlemesine yönelik ikinci soruda Mann Whitney U Testi=9539,000; $p=0,890 \geq 0,05$ olduğu için öğrenim görülen üniversitenin ortaya çıkan farklılık üzerinde bir etkisinin olmadığı anlaşılmış ve dolayısıyla H8 hipotezi reddedilmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

TR 61 bölgesi üniversite öğrencilerinin işletme paydaşları açısından muhasebe bilgi sisteminin öneminin üniversite öğrencileri tarafından farkındalığının ölçülmesi ve öğrencilerin öğrenim gördükleri farklı üniversitelerin farkındalıkları üzerinde bir etkisinin olup olmadığının araştırıldığı sekiz hipotezin Mann Whitney U Testi analizi yapılmıştır.

Ortaya çıkan analiz sonuçlarına göre işletme paydaşlarından hissedarların MBS'den temin ettikleri bilginin öneminin farkındalığında hazırlanan iki soru analize tabi tutulmuştur. H1 hipotezi reddedilmiş, sonuçlar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. H2 hipotezinin Mann Whitney U testi analizinde hipotez reddedilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitenin, MBS'nin ürettiği bilginin tedarikçiler açısından öneminin, farkındalıkları üzerinde etkisi bulunmamaktadır. H3 hipotezi için, tüketicilerin MBS'nin ürettiği bilginin öneminin farkındalığının öğrenim görülen üniversite

farklılığı üzerinde etkisinin olup olmadığının analizi için hazırlanan sorulardan birinci soruya göre H.3 reddedilmiş ve ikinci soruya göre ise kabul edilmiştir. Bundan dolayı ortaya çıkan farklılık kısmen anlamlıdır. MBS'nin ürettiği bilginin işletme çalışanları üzerindeki etkisinin farkındalığının ile MBS'nin çıktılarının yönetici davranışları üzerindeki öneminin farkındalığının test edildiği üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite farklılığının bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla H.4 ve H5 hipotezimizde reddedilmiştir. H.6 hipotezi kreditorler açısından MBS çıktılarının öneminin farkındalığını ölçmek için hazırlanmıştır. Bu hipotez yapılan analiz sonucunda reddedilmiştir. Yani üniversite öğrencilerinin farkındalığı üzerinde öğrenim gördükleri üniversitenin farklılığının bir anlamı yoktur. MBS'nin ürettiği bilginin devlet açısından öneminin farkındalığını ölçen H.7 hipotezi, reddedilmiştir. Yani ortaya çıkan farklılık, üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversiteden kaynaklı olmadığı anlaşılmakta ve son olarak çalışmada incelenen MBS bilgisinin rakipler açısından öneminin olup olmadığının farkındalığının ölçüldüğü H.8 reddedilmiştir. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin farkındalığı üzerinde öğrenim görülen üniversitenin bir anlamı yoktur. Ortaya çıkan farklılık istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Böylece çalışmada test edilen yedi hipotez reddedilmiş, bir hipotez ise kısmen reddedilmiştir. MBS'nin ürettiği bilginin önemi üniversite öğrencileri tarafından bilinmekte ve farkındalığı bulunmaktadır. Ancak bu farkındalık üzerinde öğrenim gördükleri üniversitenin farklı olmasının etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak işletmelerde kullanılan en eski bilgi sistemi olan MBS'nin bilgi kullanıcılarına çıktılar sağladığı bilinmekte ancak bilgi kullanıcılarının aslında işletme paydaşları olduğu literatürde kullanılmamaktadır. Bu çalışmada MBS işletme paydaşlarına çıktılar sağlamakta ve MBS ile işletme paydaşlarının arasında çok güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda MBS dersi alan öğrencilerin MBS'nin ürettiği bilginin önemini bildiği ve MBS'nin işletme paydaşları açısından öneminin farkındalıklarının bulunduğu görülmektedir. Ancak bu farkındalığın öğrenim görülen üniversite farklılığına göre herhangi bir anlamının olmadığı sonucuna varılmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda, farklı bölgelerdeki üniversite öğrencilerine benzer çalışma yapılabileceği gibi, muhasebe bilgi sistemi dersini alan ve almayan öğrencilere benzer bir çalışma yapılarak, dersin alınmasının, verilen cevaplar üzerindeki etkisi ölçülebilecektir. Diğer yandan başka bir çalışmada, bir işletmenin paydaşlarına MBS'nin öneminin farkındalığı ile ilgili uygulama yapma imkânı bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Acar, D., Özçelik, H., (2011), "Muhasebe Bilgi Kalitesini Etkileyen Kritik Başarı Faktörlerinin Algılanma Düzeyleri: Muhasebe Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 2, 239-264.

Akgün, İ.,A., Kılıç, S., (2013), “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetiminin Etkinliği Üzerindeki Etkisi”, Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2, 21-36.

Çidem, İ., (2010),“Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Üzerine Bir Araştırma, Erciyes Üniversitesi”, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

Demir, B.,(2010), “Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Kalitesi”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 48,142-153.

Demir, B.,(2005) “Muhasebe Bilgi Sisteminde Bilgi Güvenliği”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 26,147-156.

Diñç, E., Varıcı, İ., (2008), “Muhasebe Bilgi Sisteminin Kurumsallaşma Düzeyine Etkisi: Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 1, 67-85.

Diñç, E., Abdiođlu, H., (2009), “İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB-100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 157-184.

Ertuğrul, F.,(2008), “Paydaş Teorisi ve İşletmelerin Paydaşları ile İlişkilerinin Yönetimi”,*Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,31, Kayseri, 199-223.

Gül, M.,(2012), “İşletmelerde Elektronik Ortamda Muhasebe Bilgi Sistemi İç Kontrol İlişkisi ve Bir Uygulama”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.

Kaderli, Y., Köroğlu, Ç., (2014), “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemi ile Kurumsal Yönetim Anlayışı Arasındaki İlişki”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 63, 21-38.

Kalaycı, Ş., (2008),*Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*,Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Pekkola, J.,Pekkola, K., (2001), “Theoretical essence of business ethics Classification of approaches, cultural and business environmental impacts on ethics” www.unext.fi, erişim tarihi: 19.06.2006.

Yazıcı, N., “Bir Bilgi Sistemi Olarak Muhasebenin Kobi’lerin Yönetim Kararlarına Etkisi: Erzurum Araştırması”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 47, 202-212.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The Accounting Information System (MBS) is a system that transforms data and information by processing the documents it obtains, and transmits these data and information to the stakeholders of the business, namely to the users of

information. It is possible to classify business stakeholders who request accounting information system output as generally accepted, as shareholders, managers, state, creditors (financiers), business personnel (employees), consumers, goods and service suppliers, competitors and society (people). The information that each MBS user requests from the operation is different. Shareholders need information about the continuity and profit share payments and operating results of the MBS, while suppliers need information about procurement of goods and services so that the production systems of the enterprises can be operated in the most efficient way. Consumers from business stakeholders are interested in every aspect of the business in providing goods and services. In line with the information provided by the MBS, the ties with consumers are strengthened or weakened. Other information users, such as business personnel, salary / wage policy, additional payments, etc., can easily be accessed via MBS. Managers can obtain information about investment decisions, operational decisions, performance measurement and evaluation in line with the objectives of the operator. Lenders need to know some information about the business so as to measure whether the business can meet the funding requirements they need and to know how long the business can fulfill their debt obligations once the funding has been provided. The state, another stakeholder, learns the existence of business tax obligations through MBS. The state can control the taxes through financial statements. Another stakeholder who seeks to obtain information from the MBS is the opponent of the business. In the globalizing world, to see the effectiveness of the activities of the enterprises in the intense competition environment, to provide the competitive advantages, to reach the investment decisions, the information that the competitors demand from the MBS. MBS presents this information to competitors. The continuity of the business is affected by the business stakeholders' positive/negative opinions about the business for the society. Society from the stakeholders, can find out from the MBS information about the activities of the employer, whether or not they have social responsibility projects, and how much they allocate to investments made in the name of the public.

Through an effective MBS, many information users benefit, and MBS is of great importance for stakeholders. In the study, it was aimed to determine whether MBS' importance in terms of the business stakeholders has an effect on the awareness of the students taking the MBS lesson and the universities they studied. In the course of the study, the literature on accounting information systems and the relationship between this system and the stakeholders in terms of ensuring subject completeness, as well as some practical studies related to MBS, have been put into practice.

Method

The model of the research consists of two parts. The first one is the preparation for the application part of the research by the literature survey and the

second is the analysis part where the difference between the awareness levels of the students who take the MBS course is found with a questionnaire method.

The questionnaire applied to the students consists of two parts. In the first part, there are three questions about how students' gender, class level, and in which school they have studied. The second section contains 16 questions with a 5-point likert measurement technique for students to determine the difference between MBS's awareness of the task in terms of business stakeholders. These 16 questions are scaled to 'I do not totally agree', 'I do not agree', 'I am indecisive', 'I agree', 'I totally agree'.

In the study, descriptive variables used were analyzed and interpreted by percentage and frequency method. Mann Whitney U Test was applied in the study and necessary interpretations were made. This test was concluded using SPSS 20.0.

CONCLUSIONS and RECOMMENDATIONS

The following results have been achieved as a result of measuring the awareness of college students of the TR 61 region university students' prejudice of accounting information system in terms of business stakeholders and the Mann-Whitney U Test analysis of eight hypotheses that investigated whether different universities, where they studied, had an effect on the awareness of the students.

Two questionnaires were prepared from the stakeholders of the enterprise in the awareness of the importance of the information that the shareholders obtained from MBS. According to the results of the analysis, the H1 hypothesis was rejected. That is, the difference between the results is not statistically significant.

The H.2 hypothesis, which measures the suppliers' awareness of the knowledge gained from the MBS, was rejected. Therefore, the university, where the students study, the importance of the information MBS produces in terms of the suppliers have no effect on the awareness of the students.

According to the first question, H.3 was rejected according to the first question, and according to the second question, it was accepted that the consumer was aware of the importance of the information produced by the MBS on the difference of the university being studied. The resulting difference is therefore partly significant.

It has been found that the awareness of the effect of the MBS produced on the employees of the organization is not an effect of the university diversity in which the university students have studied. H.4 Hypothesis was rejected.

The hypothesis H.5, in which the outputs of the MBS were tested for awareness of the importance of executive behavior, was rejected. Therefore, it has emerged that university's diversity has no effect on the awareness of the students that they are studying.

The H.6 hypothesis was developed to measure the awareness of the importance of the MBS outputs in terms of creditors. This hypothesis was rejected as the result of the analysis made. In other words, the university's diversity has no effect on the students' awareness.

The H.7 hypothesis, which measures the public awareness of the government's knowledge of the MBS, was rejected. It is understood that the difference does not arise from the university that students study.

Finally, H.8, in which the MBS data examined in the study was measured as an acknowledgment of whether or not it was a pre-requisite for competitors, was rejected. Therefore, the university has no meaning on the students' awareness. The resulting difference is not statistically significant.

Thus, seven hypotheses tested in the study were rejected and a hypothesis was partially rejected. University students know and are aware of the importance of the information produced by the MBS. However, this awareness is not influenced by the difference in the university where they study.

In future studies, similar studies can be made to university students in different regions, and students who do not take or study accounting information system can do a similar study and the effect of taking the course on the answers given can be measured. On the other hand, in another study, an employer has the opportunity to practice stakeholder awareness of MBS.